

Με αφορμή την «Παγκόσμια Ημέρα Ελληνικής Γλώσσας» στις 9 Φεβρουαρίου 2019

Την ελληνική γλώσσα αξίζει κανείς και να τη μάθει και να την αγαπήσει. Και για τις αρετές της, αλλά κυρίως διότι έχει εκφράσει έναν μεγάλο πολιτισμό, ο οποίος στην αρχή της μακράς διάρκειάς του διαμόρφωσε και κωδικοποίησε την πρώτη και καταστατική στρώση του ανώτερου λεξιλογίου και του εννοιολογίου του δυτικού πολιτισμού, και που δεν έπαψε έκτοτε, σε όλη την ιστορική συνέχειά του, να ζυμώνεται με τις μεγάλες ιστορικές στιγμές της Ανατολής και της Δύσης. Αξίζει όντως να τιμάται μια γλώσσα πολύτιμη ως παρακαταθήκη για τη Δύση και αναντικατάστατη ως θεμέλιο για την εθνική ταυτότητα του ελληνισμού.

Για να αγαπήσεις όμως πρέπει να γνωρίσεις. Να γνωρίσεις πάνω απ' όλα τους δόκιμους συγγραφείς που έγραψαν στη γλώσσα αυτή. Στο ερώτημα πώς θα γίνει τούτο δεν υπάρχει πιο δοκιμασμένη απάντηση από τη συγκρότηση Αναγνωστικών Κύκλων: φίλοι, συμμαθητές, ή συμφοιτητές συνέρχονται, σε μικρές ομάδες ανά μία ή δύο εβδομάδες για ένα δίωρο ή τρίωρο σε φιλικό σπίτι, και διαβάζουν κείμενα συγγραφέων της επιλογής τους. Ένας διαβάζει, και οι λοιποί παρακολουθούν με το κείμενο ανά χείρας. Για έργα, μάλιστα, ξενόγλωσσων λογοτεχνιών (ή και της αρχαίας ελληνικής γραμματείας), συνηθίζεται σε φανατικούς κύκλους και η πρακτική ο αναγνώστης να διαβάζει από μια μετάφραση, και οι συναναγνώστες να παρακολουθούν από το πρωτότυπο! Δεν είναι καθόλου, μα καθόλου, απαραίτητο να ακολουθεί συζήτηση ή σχολιασμός των κειμένων. Προέχει η γνωριμία με τα αναγνώσματα. Αυτό είναι το καίριο. Με την ανάγνωση το στατικό οπτικό σήμα μετατρέπεται σε παλλόμενο άκουσμα, και από το αφτί εισχωρεί στην καρδιά και στο μυαλό. Εξού και η από στήθους εκμάθηση στα γαλλικά ονομάζεται *par coeur* και στα αγγλικά *by heart*! Αν για την εκμάθηση μιας γλώσσας δεν υπήρξε ποτέ καλύτερο στήριγμα από το αφτί, πάλι το αφτί αποδεικνύεται ο καταλύτης για τη μετατροπή ενός κειμένου σε σώμα και αίμα πολιτισμού. Έτσι μπαίνει η ελληνική λογοτεχνία στο κυκλοφοριακό σύστημα της σύγχρονης εποχής.

Η πρακτική των αναγνωστικών κύκλων έρχεται από την ελληνορωμαϊκή αρχαιότητα, και συνεχίζεται με διάφορες μορφές ως και τη νεότερη εποχή. Στο σχολείο και στο πανεπιστήμιο. Με μαθητές, φοιτητές, δασκάλους. Με το νεότερο ακαδημαϊκό προσωπικό, συχνά μαζεμένο στο σπίτι του καθηγητή. Συχνά ο βίος τέτοιων κύκλων κρατούσε χρόνια ολόκληρα, και οι αναγνώσεις, που οργάνωναν όμιλοι φίλων στις έδρες ελληνικών σπουδών, κάλυπταν ολόκληρες μικρές βιβλιοθήκες. Την εμπειρία την αγάπησαν και σπουδαίοι σύγχρονοι συγγραφείς –κάποτε σε τέτοιους κύκλους διάβαζαν και δικά τους έργα εν προόδω-- και την καταξίωσαν αφοσιωμένοι φιλόλογοι, φιλόσοφοι και μεταφραστές. Δεν είναι δύσκολη υπόθεση η ίδρυση αναγνωστικών ομίλων από θιασώτες της ελληνικής γλώσσας και γραμματείας, η αδιάκοπη όμως λειτουργία τους στο όνομα μορφών των ελληνικών γραμμάτων που θαυμάζουμε απαιτεί πίστη και αφοσίωση όχι συνηθισμένες. Για την ανάγνωση στην αρχαιότητα πάντως δεν θα βρεθεί εμβληματικότερη μορφή από τον Αριστοτέλη --αυτόν που ο Πλάτων ονόμαζε «ο αναγνώστης».